

Nieuwe vondsten van prachtkevers aan de westrand van Brussel (Coleoptera: Buprestidae)

Willy Troukens

Abstract. New records of Buprestidae (Coleoptera) at the westside of Brussels, Belgium. In 2007, five interesting species of Buprestidae were found at the westside of Brussels: *Anthaxia nitidula* (Linnaeus), *Agrilus cyanescens* Ratzeburg, *A. sulcicollis* Lacordaire, *A. biguttatus* (Fabricius), and *Buprestis novemmaculata* Linnaeus. The fifth species was found in the collections of the K.B.I.N., Brussels. It is apparently an adventive specimen.

Résumé. Nouvelles découvertes de buprestes à la périphérie ouest de Bruxelles, Belgique (Coleoptera: Buprestidae).

En 2007 cinq espèces intéressantes de buprestes furent observées à la périphérie ouest de Bruxelles: *Anthaxia nitidula* (Linnaeus), *Agrilus cyanescens* Ratzeburg, *A. sulcicollis* Lacordaire, *A. biguttatus* (Fabricius) et *Buprestis novemmaculata* Linnaeus. La cinquième espèce a été retrouvée dans la collection de E. Derenne qui se trouve actuellement à l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique. Il s'agit manifestement d'un coléoptère adventice.

Key words: Belgium – faunistics – Buprestidae – *Anthaxia nitidula* – *Agrilus cyanescens* – *Agrilus sulcicollis* – *Agrilus biguttatus* – *Buprestis novemmaculata* – Coleoptera.

Troukens, W.: Ninoofsesteenweg 782/8, B-1070 Anderlecht.

In dit tijdschrift verschenen eerder al enkele artikels over prachtkevers (Buprestidae) aan de westrand van Brussel (Troukens 2005: 76–79, 2008: 101–102). Maar de natuur geeft slechts met mondjesmaat haar geheimen prijs. Onafgebroken veldwerk leidt daarom steeds weer tot nieuwe, verrassende ontdekkingen.

Anthaxia nitidula (Linnaeus, 1758) (Bloemenprachtkever)

Remi Guinez nam op 24 mei 2007 tal van groenglanzende exemplaren van het bloemenprachtkevertje, *Anthaxia nitidula*, waar op een bloeiende egelantierstruik (*Rosa rubiginosa*) die naast enkele volkstuintjes groeide te Vorst (Brussel). In Brabant is dit prachtkevertje uiterst zeldzaam. Ikzelf vond ooit een tiental exemplaren op een stervende pruimelaar (*Prunus* sp.) te Dilbeek (Troukens 2005: 76–79).

Agrilus cyanescens Ratzeburg, 1837 (Blauw smalbuikje) (fig. 1)

Op 4 juni 2007 nam Remi Guinez eveneens te Vorst een staalblauw prachtkevertje waar dat wij in de streek nog nooit hadden gezien. Het bleek te gaan om het blauw smalbuikje, *Agrilus cyanescens*, een kleine soort van 4,5 à 7,5 mm. De kop en het halsschild zijn gerimpeld en de dekschilden zijn aan de basis stevig ingedeukt. Volgens Keer (1930: 740) kan men de imago's in juni en juli aantreffen op bloemen. De larven ontwikkelen zich in verschillende loofbomen: meestal in eiken (*Quercus*) en beuken (*Fagus*), maar ook in elzen (*Alnus*) en kamperfoelie (*Lonicera*) (Du Chatenet 2000: 258–259). *A. cyanescens* is vrij gewoon in Europa. Ook in België is dit prachtkevertje niet zeldzaam.

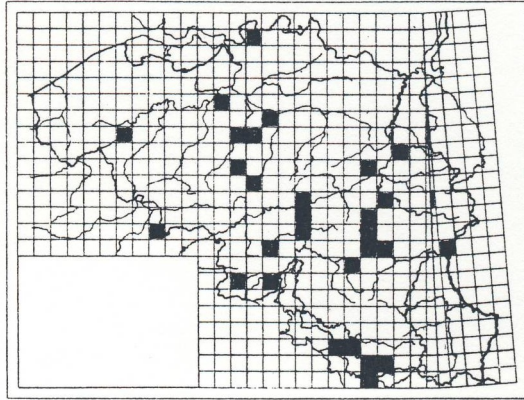
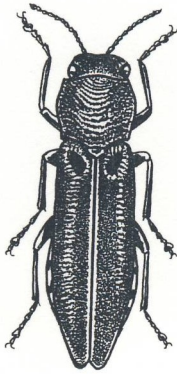

Fig. 1. Verspreiding van *Agrilus cyanescens* Ratzeburg in België (bron K.B.I.N., Brussel).

***Agrilus sulcicollis* Boisduval & Lacordaire, 1835 (fig. 2)**

Tijdens een prospectie te Dilbeek ving ik op 19 mei 2007 met het klopscherm een exemplaar van *Agrilus sulcicollis*. Dit staalblauwe prachtkevertje van 7,5 mm viel uit een 40-jarige zomereik (*Quercus robur*). De lengte van *A. sulcicollis* varieert van 5 tot 8,5 mm. Kenmerkend voor deze *Agrilus*-soort is het brede halsschild dat naar de basis toe smaller wordt (Farrugia 2007: 61). De larven ontwikkelen zich in de schors van eiken (*Quercus*) en beuken (*Fagus*) (Keer 1930: 742). In Midden-Europa is dit prachtkevertje algemeen te vinden van mei tot augustus (Harde 1979: 235).

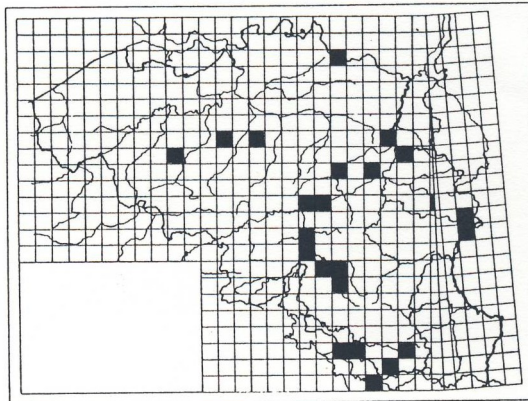
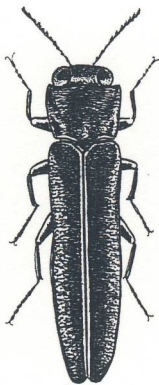

Fig. 2. Verspreiding van *Agrilus sulcicollis* Ratzeburg in België (bron K.B.I.N., Brussel).

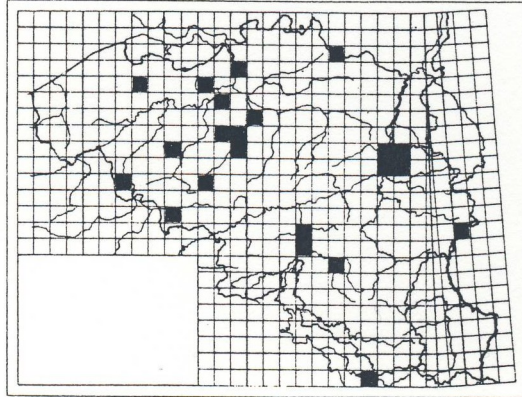

Fig. 3. Verspreiding van *Agrilus biguttatus* Ratzeburg in België (bron K.B.I.N., Brussel).

Agrilus biguttatus (Fabricius, 1776) (Eikensmalbuikje) (fig. 3)

Op 4 mei 2007 vond ik in de Dilbeekse Wolfspuiten achter loszittende schors van een zomereik (*Quercus robur*) een staalblauw kevertje dat zo vast zat in de schors als een spijker in een plank. Slechts met een zakmes kon het kevertje losgepeuterd worden. Het bewoog niet en bleek nog in een soort diapauze te verkeren. Onderzoek van de stukken schors leverde nog 5 andere exemplaren op. Zij bewogen evenmin. Pas een uur later begonnen de diertjes in het vangpotje wat rond te kruipen.

De kevertjes werden gemakkelijk gedetermineerd als eikensmalbuikjes, *Agrilus biguttatus*. Ze waren alle zes staalblauw van kleur. Toch kan men ook blauwgroene, groene, messinggroene of olijfgroene exemplaren aantreffen (Keer 1930: 740). Hun lengte bedraagt 9 à 13 mm. Het halsschild is dwarsgerimpeld. Het schildje (scutellum) vertoont in het midden een scherpingedrukte dwarslijn. De dekschilden zijn aan het uiteinde afzonderlijk afgerond en zeer fijn getand. Opvallend zijn de twee viltachtige, witte vlekken in de achterste dekschildhelft.

Op 24 mei 2007 ontdekte ik op dezelfde zomereik nog een exemplaar, maar ik zag ook twee exemplaren uit het niets komen aanvliegen en neerstrijken op de stam. Het eerste kevertje was zeer alert. Toen ik naderde, vloog het op en verdween. Het tweede stoorde zich niet aan mijn aanwezigheid. Het inspecteerde de schors en begon toen in barstjes en spleetjes telkens één ei af te zetten. Ook op 4 juni 2007 zag ik op dezelfde stam nog een exemplaar neerstrijken. Later in het seizoen werden de kevertjes niet meer waargenomen.

Volgens Du Chatenet (2000: 257) ontwikkelen de larven zich niet alleen in eiken (*Quercus*) maar ook in beuken (*Fagus*) en kastanjabomen (*Castanea*). De imago's zijn actief in mei en juni. Ze vliegen in de zonneschijn en zijn te vinden op oude eiken, stronken en geveld hout. *A. biguttatus* is in Europa nergens zeldzaam. In België komt hij voor in alle geschikte biotopen.

Fig. 4. *Buprestis novemmaculata* Linnaeus, Anderlecht, 25.VIII.1956, leg. E. Derenne, in coll. K.B.I.N., Brussel.

***Buprestis novemmaculata* Linnaeus, 1758 (fig. 4)**

In het Departement Entomologie van het K.B.I.N. te Brussel bevindt zich een mooi, afwijkend exemplaar van *Buprestis novemmaculata*. Het is een robuust insect van 13 mm lengte. Het etiket vermeldt: "Anderlecht, 25.VIII.1956, leg. E. Derenne". Deze prachtkever hoort eigenlijk thuis in Oost- en Zuidwest-Europa. Volgens prachtkeverspecialist M. Neuray gaat het hier zonder twijfel om een adventief exemplaar dat vermoedelijk in België terecht is gekomen met een lading naaldhout.

Dankwoord

Informatie en gegevens voor dit artikel werden mij vriendelijk bezorgd door Remi Guinez (Vorst, Brussel) en Marcel Neuray (Embourg). Voor de verspreidingskaartjes werd vooral gebruik gemaakt van gegevens uit de collecties van het K.B.I.N. te Brussel. Hiervoor kreeg ik hulp van Wouter Dekoninck en Alain Drumont van het Departement Entomologie. Hartelijk dank!

Bibliografie

- Du Chatenet, G. 2000. *Coléoptères phytophages d'Europe*. — N.E.P. Editions, Vitry-sur-Seine.
- Harde, K. W. 1979. Buprestidae (Prachtkäfer). — In: Freude, Harde & Löhse (eds.) *Die Käfer Mitteleuropas*. Band 6. — Goecke & Evers Verlag, Krefeld.
- Farrugia, S. 2007. *Les Agrilus de France. Une clef de détermination*. — Magellanes, Andrézy.
- Keer, P. M. 1930. *Calwer Keverboek*. Band 1. — Thieme & Cie, Zutphen.
- Troukens, W. 2005. Prachtkevers aan de westrand van Brussel (Coleoptera: Buprestidae). — *Phegea* **33**(2): 76–79.
- Troukens, W. 2008. Het beukensmalbuikje, *Agrilus viridis* (Coleoptera: Buprestidae) aan de westrand van Brussel. — *Phegea* **36**(3): 101–102.
-